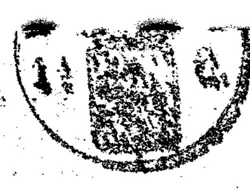
N°. 2278.

185[illegible]

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk. *Brieven*, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 21 OKTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 20 Oktober.

Ontwerp van wet op het lager en middelbaar onderwijs.

I.

Bij het behandelen van dit wetsontwerp zullen wij een anderen weg volgen, dan welken wij gewoon zijn bij het bespreken van door de Regering aangeboden wetsvoordragten meestal te bewandelen. Wij zullen namelijk ons eindoordeel daarover ditmaal niet van stonde af in weinige woorden trachten zamen te vatten, om dat daarna, in eenige volgende artikelen, door de kritiek der afzonderlijke wetsbepalingen te staven. Liever willen wij ditmaal ons met de afzonderlijke artikelen van het ontwerp in de eerste plaats bezig houden en nagaan, wat elk van deze, op zich zelf genomen, goed- of afkeurenswaardigs heeft en welke wijzigingen zij, des noodig, om aannemelijk te worden zouden moeten ondergaan; ons voorbehoudende, eerst bij het einde van onzen arbeid, uit het vooraf gegane de slotsom op te maken, waartoe eene ijverige en met zorg voortgezette studie van het aanhangig wetsontwerp ons zal geleid hebben.

't Is niet zonder reden dat wij voor ons, terwijl wij het ontwerp van wet op het lager en middelbaar onderwijs [illegible]derzoeken hebben, aan die wijze van behandeling [illegible] elke andere de voorkeur meenen te moeten [illegible] Waarom zouden wij er niet onbewimpeld voor uitkomen? Op het oogenblik, dat wij de taak opvatten, welke wij te vervullen hebben, op dat eigen oogenblik zouden wij nog niet kategoriesch en in twee woorden kunnen [illegible] wat meest wenschelijk door ons geacht wordt, [illegible] van het wetsontwerp, gelijk het daar ligt, en [illegible] staande wij er herhaaldelijk en gestadig onze gedachten over laten gaan en wij ons beijveren kennis te nemen van het voornaamste, wat reeds, te zijner toelichting, door de periodieke pers gezegd is. Ligt van deze aarzeling de schuld aan ons-zelven? Wij moeten het beantwoorden van die vraag aan anderen overlaten. Dit echter ligt voor de hand, dat, zoo het wetsontwerp in zijne hoofdstrekking en in de voornaamste van zijne bepalingen minder dubbelzinnig was, en ons minder in het onzekere [illegible] betreffende de wijze, waarop het, eenmaal wet [illegible], zal worden toegepast, wij van eene beslui[illegible] welke wij heden aan den dag moeten leggen, [illegible]lijk zouden hebben te geven. Scheen het ons ten eenemale verwerpelijk, als in der tijd het door den minister de Kempenaer aangeboden ontwerp, wij zouden het reeds lang rondborstig gezegd hebben. Voldeed het ons genoegzaam en hadden wij uit de naauwgezette bestudeering van de wetsvoordragt de overtuiging geput, dat de heiligste regten der ouders, door de Grondwet verzekerd, van eene wet als de thans aanhangige, niets te vreezen hebben, niet minder rondborstig zouden wij ook die overtuiging hebben uitgesproken. Doch dat is het juist, wat ons besluiteloos laat en tot eene meer dan gewone behoedzaamheid noopt, dat het ons, zelfs na onze meest [illegible] overwegingen, nog steeds twijfelachtig toeschijnt, [illegible] door de Grondwet gewaarborgde regten der ouders, [illegible] waren zij niet door de Grondwet zoo nadrukkelijk gewaarborgd, door ons desniettemin ten allen tijde [illegible]tigste voorgestaan zouden moeten worden, — of [illegible] in het bedoelde wetsontwerp wel genoegzaam [illegible] zijn geworden en of wij op hunne verwezen[illegible]komen gerust kunnen zijn.

[illegible]schrijvende, wij ontveinzen het niet, houden [illegible] wets-ontwerp geene lofspraak. Is zijne strekking [illegible] twijfelachtig en is men dermate in 't onzekere betreffende de rezultaten, welke het, tot wet verheven, zou kunnen opleveren — velen, die het als [illegible] weinig aanbevelenswaardig zullen achten. Wat ons [illegible] wij zouden met de zoodanigen nog niet zoo aanstonds [illegible] onvoorwaardelijk kunnen instemmen. Immers, is het toch wel bijna denkbaar, dat, bij den huiveringwekkenden staat van verdeeldheid, waarin de geesten ten onzent verkeeren, er door een minister welke ook, eene wet op het onderwijs ontworpen zou kunnen worden, waardoor de eischen der vele, onderling hemelsbreed verschillende, partijen ten volle bevredigd werden? Al die partijen, en het ligt in den aard der zaak, zoeken zich te konsolideeren en zich uit te breiden; en, het woord van Leibnitz indachtig, dat wie het onderwijs beheerscht, meester is van de toekomst, streven de meesten van haar naar dit doel, dat zij, door middel van het onderwijs, hare beginselen bij het opkomend geslacht kunnen voortplanten. Welk minister is in staat, door eene wetsvoordragt op het onderwijs, aan al die tegenstrijdige strevingen voldoening te geven? Verklaart eene partij zich bevredigd, te heviger zal hij juist daarom door al de andere worden aangevochten, en zoo weer omgekeerd. En het gevolg zal wezen, dat, daar de verschillende partijen in de Staten Generaal hare vertegenwoordigers hebben, elk wetsontwerp onvermijdelijk zal verworpen worden, dat slechts aan de eenzijdige opvattingen en wenschen van eene enkele partij voldoening geeft. Behoort dit niet in acht genomen te worden door een minister, die dan toch op de verwerping van zijnen arbeid niet kan gesteld zijn?

Maar van welk standpunt zal hij dan moeten uitgaan, opdat zijn arbeid door de meerderheid van hen, die dien te beoordeelen hebben, aannemelijk geacht worde? Het door hem te kiezen standpunt is zeker niet dat, wat den man van vaste beginselen het meest verkieslijk zal toeschijnen Doch bedenkende, dat, zoo het absoluut-goede niet door hem te bereiken is, hij dan toch ten minste door de wetgeving aan wat relatief het beste is bevorderlijk kan zijn, zal hij zich beijveren in zijn arbeid bijeen te brengen en onderling te harmonizeeren, wat de verschillende partijen billijks verlangen, en wat haar, in zoo verre zij geene onredelijke eischen stellen, zoo veel mogelijk althans kan voldoen. Die, des ondanks, aan zijne partij-inzigten en eenzijdige verlangens blijft vasthouden en aan de bevordering van zijn partij-belang boven alles de voorkeur geeft, ongetwijfeld; de zoodanige zal aan [illegible] ontwerp ruimschoots aanleiding kunnen ontleenen ter bestrijding van een minister, die zich niet dienstbaar heeft willen maken aan de zegepraal van de inzigten van eene enkele partij, maar slechts op het algemeen belang bedacht is geweest; hij echter, die het algemeen belang zelfs boven dat van zijne partij weet te stellen, wel verre van een standpunt, als dat door ons is aangewezen, beginselloos te noemen, zal het integendeel het eenige heeten, dat alleen met de welbegrepen eischen van het algemeen belang overeenkomstig is.

Bedriegen wij ons niet, dan is de tegenwoordige minister van Binnenlandsche Zaken met ons van meening geweest, dat, bij het ontwerpen van de wet op het lager en middelbaar onderwijs, de straks aangeduide gedragslijn door hem gevolgd behoorde te worden: in dit wetsontwerp worde niet het exkluzief belang van eene enkele partij gehuldigd; het geve bevrediging aan wat de verschillende partijen billijks verlangen. De vraag is nu maar, of die laatste voorwaarde op voldoende wijze vervuld is geworden. Wat ons aangaat, wij herhalen dat wij op die vraag voorshands nog het antwoord schuldig willen blijven. De beschouwing der afzonderlijke artikelen, waarmede wij ons zonder tusschenpozing zullen bezig houden, zal ons doen zien, op welke wijze de minister heeft gemeend dat die voorwaarde vervuld werd: eerst nadat wij dien arbeid geheel ten einde zullen gebragt hebben, zullen wij ons tot de beantwoording der straks geformuleerde vraag geregtigd achten.

Wij hebben vóór ons liggen de voorloopige verslagen van de kommissie van rapporteurs over de begrooting der Eerediensten. Er is in de sektiën op nieuw ter sprake gebragt de vraag, of nu niet de beide departementen kunnen worden opgeheven? Sommige leden zijn van meening, dat de ministeriën van Eeredienst onnoodig, en de opheffing eene niet onaanzienlijke bezuiniging zou geven.

De bezuiniging zou gering zijn. Als men bedenkt dat het toezigt te houden op de Eerediensten, volgens de voorstanders van de afschaffing der beide departementen, zou moeten geschieden aan 't ministerie van Justitie, en de geldelijke belangen behandeld aan het ministerie van Finantiën; dan zou aan de beide ministeriën twee nieuwe afdeelingen moeten worden toegevoegd, die, van de bezuiniging te verkrijgen door het vervallen der departementen van Eeredienst, niet veel in de schatkist zouden overlaten. Wat de zoogenaamde nutteloosheid der departementen betreft, als men daarvan spreekt verliest men uit het oog, dat, al zijn de Eerediensten vrij, zij desniettegenstaande veelvuldige betrekkingen tot den Staat behouden, die altijd van zeer teederen aard zijn en blijven, omdat alles wat met de godsdienst in verband staat, bij het volk een ligt prikkelbare zenuw aantreft, en daarom niet kan worden behandeld als bijzaak, maar daarentegen iemand vordert, die er zijn hoofdwerk van maakt, en grondige kennis heeft van de geaardheid, de regten en de belangen van de Eerediensten aan zijne zorgen toevertrouwd. Zonder dat zal zich menigmaal het geval voordoen, dat administrative maatregelen met de beste bedoelingen genomen, inbreuk maken op hetgeen één of meerdere kerkgenootschappen als hunne heiligste regten beschouwen. Neem dat een katholiek minister van Justitie zij en toezigt houden moet, bij wijze van bijzaak, op de Eerediensten. Loopen de protestantsche eerediensten geen gevaar, dat zij onder de leiding van een Katholiek ook eenigermate naar katholieke begrippen, hoe weinig dan ook, behandeld worden. Zal er dan niet aanstonds botsing zijn? Omgekeerd, laat de minister van Justitie protestant zijn; hoe zal hij het gevaar vermijden, dat hij de Katholieke Kerk, die hij niet kent, naar protestantsche beginselen beoordeelt en bejegent? Onmiddellijk staat er weer een gevaarlijk konflikt te wachten, dat veel gemakkelijker te voorkomen is, dan op te ruimen als het eens ontstaan is.

Het gewigt daarvan is in onze oogen, voor 't belang van den Staat zoo groot, dat daarbij niet in aanmerking komen de geringe meerdere uitgaven, die de begrooting voor de departementen van Eeredienst moet uittrekken.

De verslaggevers van hoofdstuk VI klagen en te regt, over de schraalheid der memorie van toelichting tot dit wetsontwerp, waarin niet een van de aangelegenheden wordt aangevoerd, omtrent welke gedurig tusschen de Regering en de Kamer spraak is geweest. Er wordt, onder dat opzigt, met lof gewezen op de Memorie van Toelichting van hoofdstuk VII, waarin men den stand der in het katholieke kerkgenootschap, met betrekking tot de regeling van de kerkelijke goederen en de kerkelijke armbesturen, plaats gehad hebbende vertigingen, aangegeven vindt.

Kuratoren van het Stolpiaansch legaat aan de universiteit te Leiden, hebben in hunne vergadering van den 13 dezer eenparig besloten, dat een op de door hen uitgeschreven prijsvraag: »*Welke zijn naar christelijke beginselen de regten en pligten van ouders, kerk en staat ten opzigte van onderwijs en opvoeding?*" onder de zinspreuk *Opregt* ingekomen opstel, ter beantwoording dier vraag, volstrekt in geen aanmerking komen kan.

Een woord van aanbeveling tot de Nederlandsche fabrikanten, gerigt ter deelneming aan de Parijsche tentoonstelling.

Terwijl voor eenigen tijd het *Journal des Débats* een ook voor Nederland aanprijzend woord van den heer Chemin Dupontès leverde, betrekkelijk de in 1855 te houden Parijsche tentoonstelling, voornamelijk met het doel de Fransche industrie opmerkzaam te maken op de belangrijke pogingen, die buiten 's lands en vooral in Engeland, zoowel door het gouvernement als door particulieren worden aangewend, om de Engelsche nijverheid aldaar in elk opzigt waardiglijk met die van andere volken te doen mededingen, zoo wenschen en verklaren zij luide nog sterker zich in te spannen voor de Fransche tentoonstelling in 1855, om van de op verschillende punten vroeger geleden nederlagen zich almede te herstellen. Het Engelsch gouvernement ondersteunt daartoe krachtig de pogingen, om de nationale industrie partij van dien naderenden grooten wedstrijd te doen trekken. Aan de ijverigste leerlingen der scholen voor kunsten en handwerken zal, op kosten van het gouvernement, gelegenheid worden verschaft om de tentoonstelling te bezoeken. Ook heeft het Huis der Gemeenten, gelijk men weet, een krediet van 50,000 pd. verleend voor

de onkosten der tentoonstelling, d. i. het dubbel van hetgeen Frankrijk in 1854 besteedde voor de Fransche tentoonstelling in Londen. Nog zullen door de medewerking van plaatselijke komités een groot aantal werklieden uit de Engelsche fabrieken zich naar Parijs begeven, ten einde almede de tentoonstelling te gaan bezoeken.

In plaats van andermaal terug te komen, wat ten gunste der Nederlandsche nijverheid in 1851 op de eerste wereldtentoonstelling heeft ontbroken, koesteren wij de hoop, dat men zich beijveren zal dit zoo veel mogelijk te Parijs te herstellen. Met welgevallen deelden wij daarom in ons vorig nummer mede, dat de Hooge Regering 40000 guldens ter behartiging der belangen op het budget voor wetenschappen en kunsten heeft uitgetrokken, en zijn wij er zeker van dat hiertegen bij het wetgevend ligchaam niet éène stem zich zal verheffen.

Bijzonder doeltreffend zouden wij het achten, zoo een deel dier som kon strekken, bij wijze van voorschot of tegemoetkoming aan zoodanige werklieden, die uit eigen middelen niet in staat zijn een werkstuk te voltooijen om de daaraan verbonden onkosten, welke zij niet kunnen dragen bij de onzekerheid of het al dan niet ter Expositie een kooper zal vinden. Zijn wij wel onderrigt, dan is deswege het aanzoek eener Subcommissie aan de vereenigde Hoofdcommissie voor de Parijssche tentoonstelling in Nederland gerigt, in diervoege dat voor soortgelijke bestemming een gedeelte der *f* 40000 mogt worden afgezonderd, en door voornoemde Hoofdcommissie aan deze of gene Subcommissie mogt worden uitgereikt, waar het uit overgelegde bewijzen blijken kan, dat bij gebreke van zoodanigen bijstand een uitmuntend bewerkt voorwerp van kunst of smaak, onvoltooid of minder volledig zou worden van de hand gezet, en aan den wedstrijd bij gevolg geen deel zoude kunnen nemen. Aan de zorg en ijver der Subcommissiën in Nederland, hopen wij, dat vele fabrijkanten zullen beantwoorden, zich tot bijdragen voor de Parijssche tentoonstelling genegen te verklaren, om met de toegezegde ondersteuning der Hooge Regering in de algemeene schatting op dien grooten wedstrijd den alouden roem te handhaven, dat *degelijkheid der bewerking* het karakter is en blijft van al, wat in Nederland wordt vervaardigd. (*Stoompost.*)

In der tijd hebben wij medegedeeld hoe het Nederlandsche schoenerschip *Gouverneur van der Eb*, te Rotterdam te huis behoorende, wederregtelijk door de autoriteiten te Bahia is aangehouden en in het voortzetten der reis vertraagd. De Nederlandsche Regering heeft zich deze schending van de Nederlandsche vlag en belangen dadelijk met ernst en klem aangetrokken, en wij vernemen, dat dien tengevolge en door de ijverige tusschenkomst van onzen konsul-generaal in Brazilië, den heer Wijlep te Rio-Janeiro, de Braziliaansche Regering, haar leedwezen betuigende over het gebeurde, deswege aan de Nederlandsche Regering volkomen voldoening heeft gegeven, den daarbij betrokken chef van politie te Bahia afgezet en bevolen heeft dat de volle gevorderde som wegens schadevergoeding aan de belanghebbenden zoude worden uitbetaald. (*N. R. Ct.*)

Blijkens eene mededeeling van het Beijersche telegraafbestuur, is te Berchtesgaden een telegraafkantoor geopend. Dit kantoor ligt van Arnhem, Breda, 's Hertogenbosch, Maastricht en Zwolle, in den 5en en van de overige Nederlandsche kantoren in den 6en kring.

In Sardinie is een telegraaf kantoor geopend te Centallo, gelegen in den 2en kring van de Oostenrijksch-Sardinische grens bij Buffalora.

De kosten van overbrenging voor een enkel berigt naar plaatsen in Modena, Parma, Toscane en den Kerkelijken Staat, worden voortaan berekend door het tarief der Duitsch-Oostenrijksche vereeniging, in plaats van, gelijk tot nog toe geschiedde, tot Mantua, tot de grens bij Guastalla en verder het Italiaansche tarief toe te passen. Het grenspunt bij Guastalla ligt in den zesden kring, van al de Nederlandsche kantoren gerekend, zoodat de prijs voor het overbrengen van een enkel berigt naar dat punt *f* 7,20 bedraagt.

Met den 21en Oktober aanstaande, worden de kantoren der Rotterdamsche telegraafmaatschappij te Rotterdam, Brielle, Dirksland, Hellevoetsluis en Brouwershaven geopend.

Naar men verneemt heeft zich te 's Gravenhage eene kommissie vereenigd, om aardappelen op te koopen in die plaatsen van ons land waar men weet dat ze in groote hoeveelheden voorhanden en voor zeer matige prijzen te koop zijn, om ze alzoo aan de mingegoeden aldaar tegen inkoopsprijs af te leveren. Hiermede zal paal en perk gesteld worden aan de zoo hoog opgevoerde prijzen der aardappelen te dier stede. (*'s Gr. Ct.*)

Volgens een van Zr. Ms konsul-generaal te Smirna ontvangen berigt, is den 30sten Sept. jl. aldaar aangekomen de Nederlandsche brik *Pauline*, kapt. van der Grient, uit Konstantinopel in ballast, zijnde dat vaartuig wederom onmiddelijk bevracht voor Amsterdam à *f* 50 per last.

Bij den minister van Financiën is ontvangen eene som van *f* 50, door een onbekende, onder het postmerk Rotterdam, dd. 16 dezer, ingezonden tot voldoening van onwillekeurig aan 's rijks schatkist onthouden regten.

De minister van Financien heeft ter kennis van belanghebbenden gebragt, dat de vrijdom van inkomende regten in de tolverbondstaten verleend: aan *teer-pek*, *daggert* en *tin*, uit de nederlandsche koloniën afkomstig en uit Nederland in het tolverbond ingevoerd, alleen zal vergund worden indien wordt overlegd een certificaat van oorsprong en uitvoert, opgemaakt en ingerigt overeenkomstig het certifikaat model B, gevoegd bij het traktaat met België, van den 20 Sept. 1851.

De minister van financiën heeft bij resolutie van 12 dezer goedgevonden den heer arrond.-directeur te kennen te geven, dat de *honiggraten* niet in de bijenkorven, maar afzonderlijk ingevoerd, voor zooveel de toepassing van het tarief van regten betreft, moeten worden gerangschikt onder de rubriek *was, geel* of *ongebleekt*, bij invoer belast met *f* 1 de 100 pond.

Z. M. heeft 1°. tot dezelver tegenwoordige funktiën herbenoemd en bij kontinuatie aangesteld: te Vechel, tot plaatsverv. kantonr. Jhr. L. R. L. J. de Kuijper; te Doesburgh, tot griff. Mr. R. J. W. C. de Nerée tot Babberich; te Alphen, tot plaatsverv. kantonr. Mr. J. H. Verboom baron van Reede van Oudshoorn; te Nieuwer-Amstel, tot griff Mr. P. Bel Jr.; tot plaatsverv. kantonregters: te Helder J. Schoon; te Edam B. Koker; te Heinkenszand Mr. A. E. van Dishoeck; te Hindeloopen Mr. H. J. de Carpentier; te Ootmarsum H. Engels; te Heerlen E. J. L. Sassen; en te Steenwijk tot griff. G. W. Daems; 2°. aan den gepens. eersten offic. van gez. 2e kl. G. L. Ritter het voortdurend dragen vergund van de uniform van het dienstvak waartoe hij heeft behoord: 3°. Mr G. Groen van Prinsterer op zijn verzoek eervol ontheven van het lidmaatschap der Staatskommissie, ingesteld bij besluit van 29 Nov. 1853.

Opgaaf van Cholera-Lijders.

Bij de plaatselijke kommissie van geneeskundig toevoorzigt alhier zijn op den 19 Oktober aangegeven 2 mannen en 1 vrouw; waarvan in het hospitaal is opgenomen 1 man. Overleden 4 mannen en 1 vrouw; daarvan in het hospitaal geene. Van daar uitgegaan geene. Blijven alzoo daar in behandeling 16 personen.

Burgemeester en wethouders van Middelburg hebben den 13 dezer ter algemeene kennis gebragt, dat de plaatselijke kommissie van geneeskundig toevoorzigt, volgens ingediend berigt, geene overwegende bedenkingen hebben tegen het *voorzigtig gebruik van oesters*, en dat mitsdien als vervallen kan worden beschouwd de op den 8 September jl. afgekondigde waarschuwing, om zich van dat voedsel te onthouden.

'S GRAVENHAGE, 20 Okt. Men verneemt, dat Barbès, gisteren eenigen tijd in de rezidentie doorgebragt, en in den *Lion d'Or* zijn intrek genomen heeft. Hij is echter spoedig van hier naar Rotterdam vertrokken.

SNEEK, 17 Okt. Te Harlingen is, onder directie van de heeren J. Fockens, L. Hannema en J. Fontein, eene reederij opgerigt, die zich ten doel stelt eene geregelde stoomvaart tusschen die plaats en Zwolle tot stand te brengen. Het nieuw te bouwen stoomschip voor deze vaart zal den naam dragen van *Burgemeester Zijlstra* en gevoerd worden door den tegenwoordigen beurtschipper op Zwolle, G. A. van Slooten.

TILBURG, 18 Okt. Gisteren is te 's Bosch aanbesteed het bouwen van een grenskantoor te Goirle aan den steenweg op Turnhout. Dit werk is aangenomen door J. de Rooy, te Waalwijk, voor *f* 5950.

Men leest in de Tweede Editie van de *Amsterdamsche Courant:*

KONSTANTINOPEL, 9 Okt. De geallieerden hebben, met inbegrip van het gesloten der vloot, 254 stukken tegen Sebastopol gerigt. Het leger telt thans 116,000 koppen. Het garnizoen der vesting wordt op 34,000 geschat.

Te Bakserai zijn de Russen 30,000 man sterk, en hun geheele magt bestaat in 76,000 man. De forten ten noorden van Sebastopol maken den grondslag der Russische krijgsoperatiën uit.

LONDEN, 19 Okt. Volgens besluit van den geheimen raad, op gisteren te Winsor gehouden, wordt de zitting van het Parlement door de koningin van 18 Oktober tot 16 November verdaagd.

TOULON, 19 Okt. Het stoomfregat *de Santé*, bestemd om troepen naar de Levant te vervoeren, is bij het verlaten van deze haven op het droogе geraakt toch spoedig weder vlot geworden. Die bodem neemt te Algiers 1000 Zouaven aan boord.

WEENEN, 19 Okt. Men zegt dat ze stoomboten eene poging zullen doen, om zich met geweld den doortogt door de straat van Ienikale te banen.

MADRID, 15 Okt. Lord Howden, de Britsche gezant bij het hof van Madrid, heeft aan de Spaansche regering eene nota ingediend, houdende verzoek, dat de slavenhandel zal worden gelijk gesteld met, en op dezelfde wijze zal worden gestraft als zeerooverij.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 18 Okt. Talrijke dépêches, die ieder iets anders verhalen, zijn er in omloop. Zoo brengt de pakketboot te Triëst aangekomen, tijdingen uit Konstantinopel loopende tot den 9. In deze tijdingen wordt gemeld dat de geallieerden zich steeds onledig hielden met de toebereidselen voor het beleg, terwijl zij te gelijkertijd op hunne hoede waren om niet overvallen te worden, door de troepen ter versterking aan vorst Menzikoff toegezonden.

In eene andere dépêche, desgelijks uit Konstantinopel afkomstig, staat te lezen, dat het bombardement van Sebastopol in den avond van den 9 moest beginnen, dat de vloten het gedurende den nacht zouden voortzetten en de landbatterijen het bij dag weder zouden overnemen. In een krijgsraad, door de hoofden der geallieerde legermagten gehouden, was besloten om de 15000 man die van de bergengte van Perecop oprukten, ter versterking van Sebastopol niet te verhinderen die vesting binnen te trekken.

Het eene berigt zoowel als het andere komt gene[…] zaam uit dezelfde bron. Een dépêche van vorst Mensikoff, over Berlijn ontvangen, zegt met ronde woorden, dat er den 12 nog niets tegen Sebastopol was ondernomen. Men weet dus niet waar zich eigenlijk aan te houden. Waarschijnlijk is het berigt van Russische zijde overeenkomstig de waarheid.

— Bij voortduring worden er troepen afgezonden naar het Oostersche leger.

— Het schijnt dat het de Turken in Asie niet zeer voordeelig gaat.

— De *Moniteur* behelst tijdingen uit de Krim, tot den 3en loopen. Volgens deze hadden de belegeraars eene uitmuntende militaire positie aangenomen. De Franschen zullen de linkerzijde der vesting aanvallen van zee tot aan het zuidelijke fort; de Engelsche van af dat fort tot aan de ruïne van Inkerman. Generaal Forey kommandeert het eerste legerkorps; generaal Bosquet beveelt een observatie-korps van twee divisiën; twee divisiën zullen het belegeringskorps vormen. De Engelschen hebben dergelijke maatregelen genomen. Een gedeelte zal de aanval volgen, het centrum zal zich met het korps van generaal Bosquet vereenigen. De Turksche divisie zal reserve vormen. Deze beschikkingen laten geen twijfel over omtrent den uitslag der belegering, die op het punt stond van te beginnen.

— Heden werden de *Indépendance* en *K. Ztg.* in beslag genomen, naar men zegt, omdat zij het telegrafisch berigt behelsden, dat de generaal v. Osten Sacken met 40,000 man, zich met prins Mentschikoff vereenigd had. Dezen maatregel kan men des te minder begrijpen, daar men toch aan de beurs van heden verhaalde, dat het leger van Prins Mentschikoff thans 130,000 man sterk was.

— De *Courrier de la Gironde* deelt als een verschijnsel van de abnormale temperatuur, die tegenwoordig heerscht, mede, dat eergisteren ochtend alle weiden langs de rivier bij Paillet bedekt waren met ijzel, terwijl de vruchtboomen aan den tegenovergestelden kant van den weg vol bloesems waren, even als in de lente.

— Het regeringsblad deelt verscheidene bevorderingen mede bij het legioen van eer van aalmoezeniers en officieren van gezondheid bij de vloot in de Middellandsche en Zwarte Zeeën, en zulks ter belooning van den grooten ijver, dien zij aan den dag gelegd hebben, om verdere verspreiding van de cholera aan boord der stoompen tegen de gaan en de lijders aan die ziekte te verplegen.

— Onder de geruchten behoort, dat eindelijk een traktaat tusschen Oostenrijk en de Westersche mogendheden tot stand is gekomen. Doch dit gerucht verdient vooreerst hoegenaamd geene aandacht. Oostenrijk belooft wel is waar steeds veel, maar voor Sebastopol gevallen is, is aan geen bepaald antwoord van het kabinet van Weenen te denken. Wat dan geschieden zal hangt van Ruslands houding en ook eenigzins van Pruissen af. Voorloopig blijft alles in statu quo en Oostenrijk is vooral nog zoo weinig geneigd zich de handen in deze zaak te binden, dat het liever afzag van den afstand zijner spoorwegen, dan toe te geven aan den wensch der Fransche kapitalisten, om alvorens te verklaren, dat het toch de politiek der Westersche mogendheden zou toetreden.

— Uit welke bestanddeelen de Cortes bestaan, die in Spanje eene nieuwe staatsregeling zullen geven, zal over eenige weken met juistheid kunnen worden opgegeven; daar hier en daar de verkiezing wegens de cholera verschoven of de keuze op elders gekozen personen gevallen is, en daar de politieke denkwijze van vele der gekozenen niet of slechts door de omhelzing van bepaalde programma's gebleken is. Intusschen wordt het reeds vrij zeker geacht, dat er slechts weinige demokraten en voorstanders van het absolute koningschap in de grond[…]

wetgevende vergadering zullen zitten, en dat de liberale en konstitutioneelgezinde partij, zoo zij maar onderling eendragtig blijft, er het overwigt zal hebben. Dit is door eenige voorname kapitalisten te Madrid als eene voor het bestaande bewind zoo gunstige omstandigheid aangemerkt, dat zij aangeboden hebben aan hetzelve geld voor te schieten.

— Het *Journal des Débats* hangt een treurig tafereel op van de gesteldheid, waarin de gekwetsten en zieken van het Engelsche leger zich bevonden na den slag aan de Alma. Het is vooral, zegt het blad, gedurende het vervoer van de Alma naar Konstantinopel, dat de gewonden en zieken het meest te lijden hebben gehad; en de onbegrensde publiciteit in Engeland heeft ons bekend gemaakt met de vreeselijke bijzonderheden van dien overtogt. Op een enkel schip, de *Vulcain*, had men 300 gekwetsten en 170 choleralijders geladen, en voor die menigte waren slechts vier geneesheeren. De gekwetsten klemden zich vast aan hunne kleederen en beenen, en zij waren verpligt hen van zich af te schudden. Maar 't is niets, vergeleken bij 't geen die van de *Colombe* hebben te lijden gehad; wij laten den konstantinopoolschen korrespondent zelf spreken:

»Dat schip had de Krim den 24 verlaten. De gekwetsten waren er bereids twee dagen te voren op overgebragt en toen het zijn anker ligtte voerde het mede: 27 gekwetste officieren, 422 gekwetste soldaten, en 104 Russen; in 't geheel 553 man. Omstreeks de helft hunner had slechts sedert den slag één geneeskundige gezien. Voor allen waren vier artsen, waarvan een tot het schip behoorende, reeds te druk met de bemanning was. Het schip was letterlijk bedekt met, op den vloer liggende ligchamen, zoodat de bestiering van het schip er door belemmerd werd. De officieren konden niet naar beneden gaan om hunne instrumenten te nemen, ten einde den koers te regelen; ten gevolge waarvan dan ook het schip elf dagen te lang onderweg is geweest. De gevaarlijkste zieken lagen op het verdek, dat binnen twee dagen een brandpunt van besmetting werd.

»De kwetsuren, door vuurwapenen toegebragt, niet gereinigd of verbonden, hadden ongedierte verwekt, dat zich overal verspreidde en het voedsel al dier ongelukkigen bezoedelde. Het bederf ontwikkelde zulk een stank, dat de officieren en de scheepsbemanning het niet langer konden verdragen; de kapitein is nag ongesteld ten gevolge dier vijf dagen. Al de dekens, meer dan vijftien honderd, zijn als onbruikbaar in zee geworpen. Dertig man zijn op den overtogt overleden. De artsen hebben gedaan wat zij konden, maar zij waren niet talrijk genoeg, en menige gekwetste, niet eerder dan zes dagen na den slag verpleegd, [illegible] met het reinigen en berooken van het schip, ten einde de typhus te voorkomen. De *Colombe* had twee transportschepen op sleeptouw, die bijna in denzelfden toestand verkeerden."

»Voorwaar een treurig verhaal; maar wat ongeloofelijk is, en wij toch schier letterlijk naar de korrespondentie herhalen, is, dat te Konstantinopel zelve, te Scutari, waar de hospitalen zijn, de Engelschen geene betere voorzorgen dan in de Krim of aan boord hadden genomen; zij hadden noch pluksel noch linnen. Men heeft natuurlijk, niets aan de hospitaaldienst, gelijk ze is, te verwijten, maar ze [illegible] de minste evenredigheid met de behoeften.

»De [illegible], zegt een korrespondent, zijn in dat opzigt ons veel voor, hunne inrigtingen zijn uitmuntend, hunne artsen zijn talrijker dan de onzen, en zij hebben bovendien de *Liefde Zusters*, die talrijk hen overal vergezeld hebben." Ziehier wat nog een ander schrijft: »Ik heb mij begeven naar het Fransche hospitaal te Medjidié; te Parijs of Londen bestaat er een beter georganizeerde inrigting. Ik zag er 3 à 4000 ijzeren bedden, met de noodige matrassen, dekens, oorkussens enz., zelfs voor de officieren gordijnen ter afwering der muskieten. De Liefde Zusters ijlen in alle rigtingen, zich als beschermengelen over de kranken heen buigende, hun, tevens met de [illegible]smiddelen, troostende woorden gevende. Algemeen [illegible] alle omstandigheden toonen de Engelschen veel [illegible] jegens de *Liefde Zusters*; want zij worden [illegible] mannen verpleegd.

[illegible] nooit raden welke zonderlinge ziekenverplegers [illegible] gouvernement naar het Oosten gezonden [illegible] bestaat te Londen een huis voor veteranen, [illegible] heeft met ons *hôtel des Invalides*; [illegible] *Chelsea hospital*. Het eenigzins zonderling denkbeeld is [illegible] staan, om van die oude afgedankte krijgs[illegible] mogelijk nut te hebben, door hen tot [illegible] bezigen, en men heeft een zeker getal er [illegible] Oosten gezonden. »Maar," zegt een Engelsch gepensioneerde, men heeft dra ondervonden, dat die arme den, dat [illegible] zelven veeleer ziekenverplegers behoefen in [illegible] een dienst in staat te zijn; te Gallipoli overigen [illegible] een aantal hunner overleden, en de [illegible] zwak, dat zij de minste dienst niet konden verrigten."

»Hiervan is het gevolg geweest, dat die arme invaliden slechts de opeenhooping hebben vermeerderd, zoodat nu de soldaten elkander verplegen, en die het eerst genezen zijn, de dienst van ziekevaders doen. Wij herhalen dat wij die bijzonderheden uitsluitend aan Engelsche brieven ontleenen, en dienvolgens elk denkbeeld om te gispen, verre van ons is. Beide volken, thans zoo innig verbonden, maken gebruik van hunne wederzijdsche ondervinding en dienen elkander wederkeerig. Wij doen allen bemerken, dat er eene instelling is, welke Engeland zich langs den administratieven weg zich niet kan geven, namelijk die der *Liefdezusters*, wijl deze slechts in de katholieke godsdienst bestaat."

ENGELAND.

LONDEN, 19 Okt. Men leest in de *Daily News*: Sedert eenige dagen heeft te Weenen het gerucht geloopen, dat er tusschen Rusland en Pruissen een geheim traktaat bestaat, ten aanzien van den oorlog met Turkije. In dit traktaat geeft Pruissen de grenzen op, binnen welke een soort van bondgenootschap tusschen de Duitsche staten zou kunnen worden aangegaan tegenover de Oostersche quæstie.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 19 Okt. Ons gouvernement heeft aan zijnen gezant te Berlijn bij een schrijven van 30 Sept. de volgende ophelderingen gegeven omtrent de eigenlijke strekking van de bezetting der Donau-vorstendommen door Oostenrijksche troepen, en omtrent de betrekking waarin Oostenrijk tot de oorlogvoerende mogendheden staat.

»Te Berlijn, meent men dat wij de Vorstendommen zouden moeten sluiten voor aanvallende krijgsoperatien der Turken en hunner bondgenooten tegen Rusland, en verlangt men van ons de belofte dat wij Rusland niet zullen aanvallen, indien wij door hetzelve niet aangevallen worden. Het een en ander strookt niet met onze positie. Wij achten ons niet bevoegd om in de Vorstendommen de krijgsoperatien der oorlogvoerende mogendheden te beletten, en wij kunnen in geen geval afstand doen van ons regt om ons naar goedvinden of gewapend den loop der gebeurtenissen af te wachten, gelijk wij thans doen, of wel aan den oorlog deel te nemen.

»Aangaande dit laatste punt is het ligt te bepeijpen, dat wij niet verwachten mogen den ons zoo noodigen vrede door de krachtsinspanning en de wapenen van anderen te zullen verkrijgen, en ons ook niet verbinden kunnen om de zware opofferingen, die zulk eene lijdelijke houding medebrengt, nog een onbepaalden tijd te blijven dragen.

»Aan de bezetting der Vorstendommen mogen wij alleen deelnemen, indien wij ze tegen elken aanval der Russische troepen beveiligen, en de krijgsoperatien der verbonden mogendheden niet in den weg staan. Dit volgt uit onze overeenkomst met de Porte, en strookt met het geen wij telkens aan Rusland en andere Staten verklaard hebben. Toen wij van Rusland de ontruiming der Vorstendommen verlangden, gaven wij uitdrukkelijk te kennen dat aan die ontruiming geene voorwaarden verbonden moesten worden, wier vervulling niet in onze magt stond. Daarop heeft Rusland zich tot de ontruiming bereid verklaard, doch van ons waarborgen gevorderd ten einde tegen vijandelijke vervolgingen en verdere aanvallen beveiligd te zijn. Deze waarborgen hebben wij geweigerd. Toen eerst heeft Rusland verklaard, om redenen van louter krijgskundigen aard te willen terugtrekken, en het heeft daardoor eene botsing voorgekomen, die anders het gevolg van ons onwankelbaar vaststaand besluit zou geweest zijn.

»Alzoo zijn de Vorstendommen door Rusland niet aan ons overgeleverd, maar aan hun lot overgelaten. Toen zijn wij er binnen getrokken, omdat Turkije ons daartoe vrijheid gegeven had. De Turken trekken er ten gevolge hunner krijgsplannen binnen, en dit kunnen de Franschen en Engelschen insgelijks doen krachtens hun verbond met de Porte.

»Wij hebben dus wel het regt om in de Vorstendommen te zijn, maar niet om er anderen dan Turkije's vijanden te weren, laat staan om aan de oorlogvoerende mogend. heden voor te schrijven, tot welke doeleinden van militairen aard zij die gewesten zullen binnenrukken.

»In deze gesteldheid zijn vele moeijelijkheden gelegen; maar zij kunnen alleen bij onbewimpelde erkenning der grenzen van ons regt op den weg der onderhandelingen door vriendschappelijke vertoogen vereffend worden. Zóó alleen en in het belang der Vorstendommen zelve zullen wij werkzaam kunnen zijn voor het doel, dat die landen zooveel mogelijk van krijgsoperatien verschoond blijven.

»Het maakt dus ook voor de toepasselijkheid der bepalingen van ons met de Porte gesloten verdrag geen onderscheid, of uit de Vorstendommen een aanval zonder ons toedoen op Rusland gedaan worde of niet. Hebben wij geen regt om zulk eenen aanval te beletten, dan kunnen wij, dien toelatende, niet gezegd worden Rusland daarmede vijandelijkheden aan te doen. Doch wel volgt het, dat Rusland bij het afweren van dien aanval aan gene zijde van den Pruth blijven moet, zoo het niet in botsing met Oostenrijk wil komen. Pruissen en Duitschland zullen alzoo, wanneer zij onzen intogt in de Vorstendommen beschouwen als een voor Duitschlands belangen noodigen stap, op hunne ons gedane toezegging van bijstand geene uitzondering kunnen maken voor een geval hetwelk wij geen regt hebben voor te komen."

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 20 October.

GETROUWD (19 Oct.): F. H. A. Loos met L. Dehlman.

BEVALLEN (18 Oct.): E. M. Haages, geb. van Beek Hellendoren, Z.

OVERLEDEN (16 Oct.): A. M. Bronkhorst, geb. van der Heijden, 50 j — (18 Oct.): Wed. S. Hes. - E. C. H. Bartels, 2 m.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

			18 OCT. 4½ u. gebl.	19 OCT.		4½ u.	gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½	pCt.	59⅜	59 1/16	à	59½	59 5/16
Dito Dito	3	»	71	70¼	»	70⅜	70¼
Dito Dito	4	»	89¼	89⅛	»	89½	89½
O. I. Leening 1844	4	»	89		»		
Amortis. Syndik.	3½	»	88	87	»		
Handel-Maatschappij	4½	»		122	»		
Haarlemmermeer	5	»			»		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	»			»		
» Holl. Spoorw.-M.		»			»		
Obligatiën	4½	»			»		
Maatschappij van Weld.	4	»	78½		»		
Aand. Ned. Bank		»			»		
België	4½	»			»		
Dito bij *Rothschild*	2½	»	48¼	48¼	»	48⅜	48⅜
Frankrijk, Obligatiën	3	»			»		
Spanje, Onbep. Stukken	1	»	18	17 15/16	»	18	18
Dito	3	»	37½	37¼	»	37⅝	
Dito Binnenl. à 6/m.	3	»	32 5/16	32 5/16	»	32⅜	32 5/16
Coupon-Bewijzen			5	4 15/16	»	5 1/16	5
Amortisable Schuld				4½	»	4⅝	4⅝
Portugal, te Londen	3	»	35¾	35⅝	»	35¾	35 13/16
Dito Uitgestelde					»		
Rusl., bij *Hope* 1798 en 1816	5	»	99	98½	»	98⅞	98½
Dito Dito 1828 en 1829	5	»	100	99⅜	»	99½	99⅜
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	»	81¾		»		
Dito	4½	»		82¾	»		
Dito bij *Hope*	4	»	73	73	»		
Dito bij *Stieglitz en C^o^.*	4	»	72¼	72	»	72¼	
Dito bij id. 5de Serie	6	»			»		
Certifikaten te Hamburg	5	»			»		
Inschrijving in Assignat.	6	»			»		
Certifikaten van dito	6	»		56 9/16	»		
Engelsche Russen					»		
Polen, Certifikaten	4	»			»		
Dito Aand. met Lot. fl. 500			138½		»		
Oostenrijk, Metalliek	5	»	67¼	66⅝	»	67⅛	
Dito Nieuwe 1847	2½	»	33¾	33½	»	33¾	
Dito 1851 en 1852	2½	»	33¾	33½	»	33¾	
Dito Nieuwe	5	»	75¼	75⅝	»	75⅞	
Dito 1854	5	»	75¼	75⅝	»	75⅞	
Ween. Bank bij *Gollen C^o^.*	5	»			»		
Dito	4	»			»		
Aand. met Loting fl. 250		»		334	»		
Nieuwe dito 1854			*f* 236		»		
Pruissen	4½	»			»		
Amerika, Bank-Aktiën Cert.			3 7/16	3 7/16	»		
Dito Orig.			3⅛		»		
Napels, Cert. *Lam. en Bouwer*	5	»			»		
Denemarken, Leen. te Lond.	5	»			»		
Louisiana bij *Hope*	5	»			»		
Braziliën	5	»		97	»	97¼	97
Dito 1843	5	»			»		
Mexiko	3	»	21 11/16	21⅝	»	21¾	21⅝
Dito Onbepaalde			21 11/16	21⅝	»	21¾	21⅝
Peru	4½	»			»		
Grenada, à £ 100	2½	»		15½	»		
Dito Uitgestelde				5½	»	5⅝	
Ecuador à £ 100					»		
Venezuela, à £ 100	3¾	»		23¼	»		
Dito Uitgestelde	1¼	»			»		
Thesaurie	5	»			»		

De markt blijft wederom door veelvuldige verkoopers merkelijk flaauwer, inzonderheid Hollandsche en Oostenrijksche fondsen, welke aanvankelijk neiging tot vooruitgang hadden; de overige hebben zich echter bij geringe affaire nog al tamelijk gesouteneerd.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt, Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 56¾	Livorno	2/m.	*f*	38½
»	zigt	» 56 5/16	Napels	»	»	84
Bordeaux	2/m.	» 55¾	Petersburg	»	»	1.71
»	½/m.	» 55 11/16	Weenen	6/w.	»	29¼
Madrid	3/m.	» 240	Augsburg	»	»	35¼
Cadix	»	» 240	Frankfort	»	»	99⅝
Sevilla	»	» 237	Hamburg	2/m.	»	35 3/16
Bilbao	»	» 238	»	zigt	»	35½
Lissabon	»	» 40¾	Londen	2/m.	»	11,65
Porto	»	» 40¾	»	zigt	»	11,75
Genua	2/m.	» 45¾	Rotterdam			¼

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 19 Oct. Belg. leen. 2½ pc. 52½, 1840/1842 4½ pc. 91½, 1848, —; Spanje 1—3 pc. 17⅞; Binnenl. 3 pc. 32⅝; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 70¾.

PARIJS, 19 Oct. Fransche 3 pc. 75.85; 4½ pc. 98.25; 3 pc. Spanje 33; id. 1 pc. 18⅛; Met. 5 pc. 85¼; Rom. Leen. 88.

LONDEN, 19 Oct. Consols 94⅞; 3 pc. Spanje binnenl. 37¼; 1 pc. dito 18⅞; Comite-Bewijzen 5; Passive [illegible]; 5 pc. Rusk 95½; 4½ pc. dito 84; 4 pc. Holl. [illegible]; 5 pc. Sardinië 88½, Brazilië 98; 4½ pc. Peru 71½; Gren. uitg. 5¾; id. werk. 16; 3 pc. Mexiko 23¼; 4 pc. Portugal 41; Turkije 2½; Ecuador —; Wissel op Amst. —.—.

WEENEN, 19 Oct. Met. 5 pc. $84\frac{5}{8}$; id. $4\frac{1}{2}$ pc. $74\frac{1}{4}$; Bank-Aktien 1240; Wissel op Londen 11.40, Amst. ——; Parijs $139\frac{1}{2}$; Goud $25\frac{5}{8}$; Zilver $21\frac{1}{2}$; Nieuwe Leening $96\frac{7}{8}$.

BERLIJN, 19 Oct. $3\frac{1}{2}$ pc. Pruissische Staatschuld —; $4\frac{1}{2}$ pc. Rusland 82; 5 pc. $95\frac{1}{2}$p; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. $16\frac{3}{4}$; Parijs 78^{5}/$_{6}$; Amst. $140\frac{5}{8}$; Weenen —; Petersburg $99\frac{1}{4}$.

HAMBURG, 19 Oct. Spanje 3 pc. $30\frac{1}{2}$; id. 1 pc. 17; Rusl. 5 pc. 91; 3 pc. Mexikanen $16\frac{3}{8}$; Wissel op Amst. —.—; Londen kort —.—.

FRANKFORT, 19 Oct. 5 pc. Met. $70\frac{1}{4}$; 3 pc. Spanje binnenl. 32; id. 1 pc. $17\frac{15}{16}$; Wissel op Londen 3/m. ——; Amsterdam —; Parijs —; Weenen —.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 20 Oktober.

SUIKER-VEILING der Nederlandsche Handelmaatschappij: Te AMSTERDAM, op Donderdag 16 November.

12,464	kranj. en kan. JAVA SUIKER,	liggende te	Amsterdam.
4,399	„ „ „ Dito	„	„ Rotterdam.
2,303	„ „ „ Dito	„	„ Dordrecht.
3,093	„ „ „ Dito	„	„ Schiedam.

GRAANMARKT.

ROTTERDAM, 19 Okt. Tarwe. 155/2 ℔ oude witbonte Poolsche ƒ475; 154/2 ℔ witb. dito ƒ470; 160/2 ℔ n. Hoogl. Kleefsche ƒ455. — Rogge. 142/2 ℔ Archangel ƒ296; 144/2 ℔ dito ƒ313; 142, 143/2 ℔ dito ƒ310, 314. — Gerst. 140/2 ℔ Deensche ƒ240; 144/2 ℔ dito Chevalier ƒ255; 129/2 ℔ Mainzer ƒ250. — Boekweit: op 140/2 ℔ Noordbrabands. ƒ245.

SCHIEDAM, 19 Okt. Rogge. Verkocht: 142/2 ℔ Pernau ƒ350 6/w.; 143/2 ℔ Archangel ƒ310 6/w., ƒ313 3/m.; 140, 142/2 ℔ dito ƒ295, ƒ365 6/w. — Gerst. 128/2 ℔ Koersche ƒ310 6/w; 125/2 ℔ Oldammer Winter ƒ235 6/w. — Moutwijn ƒ28,25, Jenever ƒ29,75; Amst. Proef ƒ31,—, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

DELFT, 19 Okt. Boter: eerste kwaliteit ƒ53 a 55; tweede dito ƒ48 a 52.

ANTWERPEN, 19 Okt. *Koffij.* Van Brazil zijn heden tot vaste prijzen verkocht 4200 balen gedeeltelijk voor uitvoer, alsmede van Domingo 500 balen bleek Domingo tot $30\frac{1}{4}$ a $30\frac{3}{4}$ in consumtie.

Rijst. De vraag blijft levendig tot stijgende prijzen. — Van gepeld Aracan zijn 3500 zakken op November en December verkocht en voor gepeld Necransie heeft men tot ƒ$15\frac{1}{4}$ besteed.

Granen. Tarwe en Rogge met kooplust tot verhoogde prijzen.

LONDEN, 18 Okt. Bij het sluiten der markt zijn twee zeilende ladingen Aracan voor Antwerpen genomen.

BORDEAUX, 16 Okt. *Voorloop.* 8/6 hooger betaald en op fr. 205 te noteeren.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 19 Oct. A. P. Duinker, Triton, Suriname. - J. D. Hochlandt, Amelia, Livorno

HELVOET, 19 Oct. J. Glazener, Hugo Grotius, Batavia, l. v. Brouwershaven. - H. J. Zegelken, Harmonie, Wilmington. - J. L. Osten, Hermann, New-York. - R. S. Schaap, Maria Johanna, Boston. - M. D. Noordhoek, Fortuna, Villanova. — Gisteren nog: H. R. de Groot, Harmonie, St. Ubes.

BROUWERSHAVEN, 19 Oct. F. H. Popken, Maria Magdalena, Batavia n. Rott. - J. Koning, Jacob Cats, Akyab n. id.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 19 Oct. in lading naar:

Keulen H. J. Wilson, Kolln N°. 20.
Duisburg Th. Hendriks, Vrouw Louisa.
Frankfort en *Coblentz* W. Plaff, Frankf. N°. 19.

AMSTERDAM; 19 Okt. vertrokken:

Frankf. & Coblentz C. Weingartner, Frankfort N°. 26.
Dusseldorp & Neus H. B Meijer, Goede Negotie.

Rijnhoogte	ARNHEM 19 Okt.	0 el	48 duim
	KEULEN 19 „	4 vt.	2 „

BIBLIOGRAFIE.

Nieuw Archief voor Kerkelijke Geschiedenis, inzonderheid van Nederland, verzameld door N. C. Kist en H. J. Royaards, enz. IIe *Deel.* Leiden, H. R. De Breuk, 1854.

De Hoogleeraar Kist gaat voort met ruwe hand te wroeten in de annalen onzer aloude kerkgeschiedenis. Telkens wanneer de Hoogleeraar eenig schoon en belangrijk monument in zijn *Archief* laat afdrukken, dat strekken kan tot toelichting van den waren staat der Kerk in de middeleeuwen en lateren tijd, dan werpt de grijze geleerde een handvol slijk op het blanke pergament, opdat niemand zich aan de schoonheid van het schrift en den adel of liefelijkheid van den stijl dier oudheid vergapen zou. Wij laten de behandeling van het veelzins belangrijke Tweede Deel des *Archiefs* voor meer wetenschappelijk versneden pennen, maar kunnen toch niet nalaten, ter regtvaardiging onzer boven uitgebragte beschuldiging, [illegible] aan te merken dat het testament van den zoogenoemden [illegible]-Pastoor van 1553, met bijzonder welgevallen door den heer Kist opgenomen, slechts afkomstig kan zijn van een niet slechts diep gevallen, maar *per se* onduldbaren en waarschijnlijk ook reeds geschorsten Priester, al zegt de heer Kist de letters niet te kunnen lezen, die welligt deze schorsing moeten aanduiden: wij weten trouwens, dat er in de XVIe eeuw eedbreukige Klerken en Catharina Bora's genoeg geweest zijn. En mogt het waar kunnen wezen, dat een Priester, die in zulk openbaar schandaal leefde, feitelijk nog niet van zijn ambt ontzet was, dan zou dit op nieuw bewijzen, hoe noodzakelijk de vermeerdering der Bisschoppen in de XVIe eeuw geweest was. Voorts beschuldigt de grijze Hoogleeraar Kist (bl. 377) den verheven martelaar Musius van »eedbreuk" en »verraad" — op autoriteit van — — R. H. van Someren!! De oorspronklijke schets van den oorsprong des S^{t}. Aagten-Kloosters was ook al te schoon, dan dat ze niet door deze schoffeering der nagedachtenis van den laatsten zielzorger des gestichts had moeten bevlekt worden.

Op bl. 274 heet Görres (welke van de tweé doorluchtigen?) »de beruchte Görres"; vroeger zei men alleen »de beruchte Cartouche", of, des noods, in de opgewondenheid van den partijgeest, »de beruchte Trigland". Nog éene poging doet de heer Kist om de Pausin Johanna in eere te herstellen (bl. 247 en volg.). Dat de geleerde man op bl. 48 van een »prachtige Abdijkerk in Byzantijnschen stijl" spreekt op eene plaats die honderd uren van Périgueux en honderden van Byzantium verwijderd ligt, schort aan 's mans opvoeding in eene verouderde school; dat kan hij niet helpen: maar dat hij, bij gelegenheid van een nieuw bewijs, hoe hoog geschat en wijd verspreid in de XIIIe eeuw de Bijbel reeds was, eenvoudig beweert dat »men" later de zucht voor Bijbelkennis wist in te binden, is van de zwartste kwade trouw.

Twee hoogstbelangrijke handschriften afkomstig uit de Abdij van Elten, door denzelfden heer Kist uitgegeven, maken, met andere goede bijdragen, ook *dit* deel van het *Archief* tot een welkome verschijning voor alle liefhebbers der Nederduitsche oudheden.

Advertentiën.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker e[illegible]